

ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ

Κύκλος Σχέσεων Κράτους - Πολίτη

ΠΟΡΙΣΜΑ

(Ν. 3094/2003 “Συνήγορος του Πολίτη και άλλες διατάξεις”, Άρθρο 3 § 5)

Επαναφορά της δυνατότητας αποζημίωσης πολιτών λόγω μη τήρησης των προθεσμιών του Ν.2690/1999 εκ μέρους της Διοίκησης, κατ’ επιταγή του συνταγματικά κατοχυρωμένου δικαιώματος

Συνήγορος του Πολίτη: Ανδρέας Ι.Ποττάκης
Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη: Ευανθία Σαββίδη
Ειδικός Επιστήμονας: Ευάγγελος Θωμόπουλος

ΙΟΥΛΙΟΣ 2017

17 Ιουλίου 2017
Αριθμ. Πρωτ.: 21****/****/2017

Προς: Υπουργό Διοικητικής Ανασυγκρότησης
κυρία Όλγα Γεροβασίλη
Βασ. Σοφίας 15
106 74, Αθήνα

ΠΟΡΙΣΜΑ

Θέμα: **Επαναφορά της δυνατότητας αποζημίωσης πολιτών λόγω μη τήρησης των προθεσμιών του Ν.2690/1999 εκ μέρους της Διοίκησης, κατ' επιταγή του συνταγματικά κατοχυρωμένου δικαιώματος.**

Αξιότιμη κυρία Υπουργέ,

Ο Συνήγορος του Πολίτη με αφορμή τη διερεύνηση αναφορών πολιτών, οι οποίοι έθεσαν στην Αρχή το ζήτημα της αποζημίωσής τους λόγω μη τήρησης από τη Διοίκηση των προθεσμιών που θέτει ο Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας (Κ.Δ.Δ.) - Ν.2690/1999, για την διεκπεραίωση έγγραφων υποβληθέντων αιτημάτων τους σε δημόσιες υπηρεσίες, διαπίστωσε την απουσία σχετικού νομοθετικού πλαισίου, παρά την ύπαρξη συνταγματικής επιταγής, η οποία κατοχυρώνει το εν λόγω δικαίωμα (άρθρο 10, παρ. 3, του Συντάγματος). Κατόπιν τούτου η Αρχή συντάσσει το παρόν Πόρισμα, σύμφωνα με τις διατάξεις της του άρθρου 4, παρ. 6, του Ν.3094/2003 «*Συνήγορος του Πολίτη και άλλες διατάξεις*».

Ιστορικό

Σύμφωνα με τις διατάξεις του **άρθρου 10, παρ. 3 του Συντάγματος**^[1]: «*Η αρμόδια υπηρεσία ή αρχή υποχρεούται να απαντά στα αιτήματα για παροχή πληροφοριών και χορήγηση εγγράφων, ιδίως πιστοποιητικών, δικαιολογητικών και βεβαιώσεων μέσα σε ορισμένη προθεσμία, όχι μεγαλύτερη των 60 ημερών, όπως νόμος ορίζει. Σε περίπτωση παράδοου άπρακτης της προθεσμίας αυτής ή παράνομης άρνησης, πέραν των άλλων τυχόν κυρώσεων και έννομων συνεπειών, καταβάλλεται και ειδική χρηματική ικανοποίηση στον αιτούντα, όπως νόμος ορίζει*».

Με τις διατάξεις του άρθρου 5, παρ. 7 του Ν.1943/1991, όπως αυτές αντικαταστάθηκαν από τις διατάξεις του άρθρου 7, παρ. 1 του Ν.3242/2004, προβλέφθηκε ότι σε περίπτωση μη τήρησης εκ μέρους της Διοίκησης των προθεσμιών που ορίζονται με τις διατάξεις του Ν.2690/1999, καταβάλλεται στον αιτούντα, από τον οικείο φορέα, πλήρης αποζημίωση. Η αποζημίωση αυτή μάλιστα θα αφαιρούνταν από το τυχόν, μεταγενεστέρως, επιδικαζόμενο ποσό, εφόσον γινόταν δεκτή από το αρμόδιο δικαστήριο σχετική αγωγική απαίτηση, κατά τις περί αστικής ευθύνης διατάξεις. Όσον αφορά στο ύψος του καταβλητέου χρηματικού ποσού, αυτό καθοριζόταν^[2] από τις Ειδικές Επιτροπές Εφαρμογής Νομοθεσίας, μετά από εισήγηση της Γενικής Γραμματείας Δημόσιας Διοίκησης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης ή της οικείας Περιφέρειας αντίστοιχα, που επιλαμβάνονταν μετά από αίτηση του πολίτη. Για τον καθορισμό του ύψους της καταβλητέας πλήρους αποζημίωσης λαμβάνονταν υπόψη ιδίως: α) το μέγεθος της περιουσιακής ζημίας και της ηθικής βλάβης που προκλήθηκε από την καθυστέρηση, β) οι συνθήκες στις οποίες οφείλεται η καθυστέρηση, γ) το τυχόν υφιστάμενο σχετικό πόρισμα του Συνηγόρου του Πολίτη.

[1] Οι εν λόγω διατάξεις θεσπίστηκαν κατά την Αναθεώρηση του Συντάγματος το 2001.

[2] Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 5, παρ. 8, του Ν.1943/1991, όπως αντικαταστάθηκαν από τις διατάξεις του άρθρου 7, παρ. 2, του Ν.3242/2004.

Ωστόσο, οι ως άνω διατάξεις **καταργήθηκαν στις 21/11/2013**, με τις διατάξεις του άρθρου 25, παρ. 1, 5 και 6, του Ν.4210/2013 (ΦΕΚ Α΄/254 – 21/11/2013), ενώ με βάση τις διατάξεις αυτές: «...Αιτήσεις που έχουν υποβληθεί και εκκρεμούσαν για εξέταση στις Ειδικές Επιτροπές Ελέγχου Εφαρμογής Νομοθεσίας, καθώς και οι σχετικές αιτήσεις που υποβάλλονται από την ημερομηνία δημοσίευσης του σχετικού νόμου στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και εφεξής, διαβιβάζονται στα αρμόδια ελεγκτικά όργανα». Εν συνεχεία, σύμφωνα με την υπ' αριθμ. ΔΙΣΚΠΟ/Φ.3/οικ.32357/28-11-2013 εγκύκλιο του Υπουργείου Διοικητικής Ανασυγκρότησης, ως αρμόδιος ελεγκτικός φορέας ορίστηκε το Σώμα Επιθεωρητών Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης (Σ.Ε.Ε.Δ.Δ.).

Οι ενέργειες και οι διαπιστώσεις του Συνηγόρου του Πολίτη

Το ζήτημα της κατάργησης της δυνατότητας για αποζημίωση των πολιτών βάσει των διατάξεων του άρθρου 7, του Ν.4210/2013, λόγω της μη τήρησης των προθεσμιών που ορίζουν οι διατάξεις του Ν.2690/1999 εκ μέρους της Διοίκησης, απασχόλησε την Αρχή στο πλαίσιο χειρισμού σχετικών αναφορών πολιτών.

Ειδικότερα, οι πολίτες μέσω των αναφορών τους, έθεσαν στην Αρχή το θέμα της τύχης εκκρεμών αιτημάτων τους που αφορούσαν στην καταβολή αποζημίωσης λόγω της μη τήρησης των προθεσμιών του Ν.2690/1999 από τη Διοίκηση. Κατά τη διερεύνηση των σχετικών υποθέσεων διεξήχθη αλληλογραφία και πραγματοποιήθηκε συνάντηση εργασίας^[3] με το Σ.Ε.Ε.Δ.Δ. - φορέας προς τον οποίο διαβιβάστηκαν οι αιτήσεις των πολιτών, σύμφωνα με την προαναφερθείσα εγκύκλιο του Υπουργείου Διοικητικής Ανασυγκρότησης. Κατά τη συνάντηση καθώς και από την σχετική αλληλογραφία, διαπιστώθηκε ότι το Σ.Ε.Ε.Δ.Δ. δεν έχει την αρμοδιότητα για καταβολή αποζημίωσης και ότι η εμπλοκή του περιορίζεται στην αξιολόγηση των αιτημάτων των πολιτών στο πλαίσιο της αυτεπάγγελτης δράσης του Σώματος και προγραμματισμού του ελεγκτικού του έργου^[4].

Ο Συνήγορος του Πολίτη επισήμανε στο Σ.Ε.Ε.Δ.Δ., ότι στο πλαίσιο της χρηστής διοίκησης οφείλει σε κάθε περίπτωση να προβαίνει σε έγγραφη ενημέρωση των ενδιαφερομένων πολιτών, αναφορικά με την τύχη των αιτημάτων τους για αποζημίωση καθώς και για τον τυχόν ειδικότερο χειρισμό της υπόθεσής τους από το Σ.Ε.Ε.Δ.Δ.

Καταλήγοντας, η διαπίστωση του Συνηγόρου του Πολίτη από τη διερεύνηση του ζητήματος είναι ότι με βάση το ισχύον νομικό καθεστώς, δεν παρέχεται η δυνατότητα για ειδική χρηματική αποζημίωση στους πολίτες κατά την περίπτωση μη τήρησης των προθεσμιών του Ν.2690/1999 από τη Διοίκηση λόγω έλλειψης σχετικού νομοθετικού πλαισίου και παρά τη ρητή Συνταγματική επιταγή.

Προτάσεις

Η αναθεωρημένη διάταξη του άρθρου 10, παρ 3, του Συντάγματος, ορίζει ότι «... Σε περίπτωση παρόδου άπρακτης της προθεσμίας αυτής ή παράνομης άρνησης, πέραν των άλλων τυχόν κυρώσεων και έννομων συνεπειών, καταβάλλεται και ειδική χρηματική ικανοποίηση στον αιτούντα, όπως νόμος ορίζει». Η επιφύλαξη του νόμου που εμπεριέχεται στη διάταξη του άρθρου 10 παρ. 3 του Συντάγματος αποσκοπεί κατά την άποψη της Αρχής, να ρυθμίσει και όχι να καταργήσει το δικαίωμα για χρηματική αποζημίωση. Η καταβολή της αποζημίωσης, συνδέεται άρρηκτα με τη συνταγματική υποχρέωση διεκπεραίωσης των υποθέσεων από τη διοίκηση εντός ορισμένης προθεσμίας, ενώ αποτελεί επιπλέον κύρωση για την μη τήρηση αυτής.

Έχοντας επομένως διαπιστώσει, ότι η συνταγματική επιταγή για καταβολή ειδικής χρηματικής ικανοποίησης στον αιτούντα κατά την περίπτωση μη τήρησης των προθεσμιών

^[3] Η συνάντηση εργασίας έλαβε χώρα στο Σ.Ε.Ε.Δ.Δ., στις 14/2/2017, μεταξύ κλιμακίου της Αρχής αποτελούμενο από τη Βοηθό Συνήγορο του Πολίτη και Ειδικών Επιστημόνων του Κύκλου Σχέσεων Κράτους Πολίτη καθώς και του Ειδικού Γραμματέα του Σ.Ε.Ε.Δ.Δ. και στελέχους του Σ.Ε.Ε.Δ.Δ.

^[4] Σχετικό το υπ' αριθμ. ΣΕΕΔΔ/Φ.4/15427/14-11-2016 έγγραφο του Ειδικού Γραμματέα του Σ.Ε.Ε.Δ.Δ. προς το Γραφείο Αναπληρωτή Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

που προβλέπονται στις διατάξεις του Ν.2690/1999, μετά την θέσπιση του άρθρου 7, του Ν.4210/2013 στερείται εφαρμοστικής διάταξης νόμου, ο Συνήγορος του Πολίτη κρίνει επιβεβλημένη την επαναφορά της δυνατότητας ικανοποίησης του συνταγματικά κατοχυρωμένου δικαιώματος για αποζημίωση των πολιτών, κατά την περίπτωση μη τήρησης των προθεσμιών που προβλέπονται στις διατάξεις του Ν.2690/1999 από τη Διοίκηση, μέσω σχετικής νομοθετικής ρύθμισης, λαμβάνοντας μέριμνα και για τα ήδη εκκρεμή αιτήματα.

Τέλος, ο Συνήγορος του Πολίτη θα ήθελε να θέσει υπόψη σας παλαιότερα Πορίσματα^[5] του στα οποία έχουν επισημανθεί οι παθογένειες του παλαιού συστήματος καταβολής αποζημίωσης, ώστε να ληφθούν και αυτά υπόψη από Εσάς κατά την εξέταση των διαπιστώσεων του παρόντος Πορίσματος.

Αξιότιμη κυρία Υπουργέ,

ο Συνήγορος του Πολίτη, ευελπιστεί στην ανταπόκρισή σας προκειμένου για τη διευθέτηση του προκύψαντος ζητήματος.

Στη διάθεσή σας για οποιαδήποτε περαιτέρω συνεργασία.

Ανδρέας Ποττάκης

Συνήγορος του Πολίτη

Συνημμένα: α) οι διατάξεις της σχετικής νομοθεσίας,
β) η υπ' αριθμ. ΔΙΣΚΠΟ/Φ.3/οικ.32357/28-11-2013 εγκύκλιος του Υπουργείου Διοικητικής Ανασυγκρότησης,
γ) το υπ' αριθμ. ΣΕΕΔΔ/Φ.4/15427/14-11-2016 έγγραφο του Ειδικού Γραμματέα του Σ.Ε.Ε.Δ.Δ.,
δ) τα δυο (2) Πορίσματα του Συνηγόρου του Πολίτη.

Κοινοποίηση: 1. Σώμα Επιθεωρητών Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης
Υπόψη Ειδικού Γραμματέα, κυρίου Δημ. Κασσαβέτη
Συγγρού 60
117 42, Αθήνα

2. Υπουργείο Διοικητικής Ανασυγκρότησης
Διεύθυνση Απλούστευσης Διαδικασιών & Παροχής Υπηρεσιών Δημοσίου
Βασ. Σοφίας 15,
106 74, Αθήνα

---

[5] Πορίσματα του Κύκλου Σχέσεων Κράτους Πολίτη της Αρχής με θέμα: «Έλεγχος των αποφάσεων της Επιτροπής του άρθρου δευτέρου της παρ.2 του Ν.2690/1999 από τον Συνήγορο του Πολίτη (2002)» καθώς και, με θέμα: «Προθεσμίες διεκπεραίωσης υποθέσεων από τη διοίκηση και η επιδίκαση αποζημίωσης από τις επιτροπές του άρθρου 5, του Ν.1943/1991 (2009)».